

ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

доц. Олійник В.М., студентка Савельєва Г.С.

Існує безліч операцій комерційних банків з цінними паперами. Операції з цінними паперами можна лише умовно віднести до активних операцій банку, так як дані операції крім розміщення активів у цінні папери можуть бути джерелом поповнення ресурсної бази, тобто збільшення його пасиву в разі емісії цінних паперів банком. Проводячи операції з цінними паперами, банк зобов'язаний підтримувати свою ліквідність. Як правило, переважними є цінні папери, що емітуються державою. Вони відносяться до першої групи ризику, що має нульовий коефіцієнт втрати активів.

Необхідно відзначити ще операції банку з цінними паперами за їх покупці з умовою зворотного викупу, або операції «репо». Як правило, дані операції застосовуються для короткострокового кредитування клієнтів на період тимчасового розриву в надходженні фінансових ресурсів на рахунок клієнта, але необхідних для негайної оплати. Суть операції полягає в тому, що банк купує цінні папери за ціною нижче склалася на ринку на даний момент, а продає їх назад за ціною, що включає в себе ставку відсотка по короткостроковому кредитуванню. Ще один з різновидів активних операцій банку з цінними паперами - організація міжнародного обігу цінних паперів на основі випуску депозитарних розписок. Це дозволяє фінансовим інститутам, які мають обмеження на вкладення коштів в іноземні цінні папери, купувати їх, а емітентам - реалізовувати свої папери на міжнародних ринках.

Виділяють такі види операцій банків з цінними паперами:

1. Операції з цінними паперами як професійних учасників на ринку;
2. Операції з цінними паперами інших емітентів;
3. Операції з цінними паперами як інвесторів.

Діяльність банків як професійних учасників ринку цінних паперів. Професійні учасники ринку цінних паперів - юридичні особи, в тому числі кредитні організації, а також громадяни (фізичні особи), зареєстровані як підприємці, які здійснюють види професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Діяльність банків як емітентів включає в себе операції по емісії (випуску) власних цінних паперів та їх первинного розміщення, а також операції та іншу діяльність щодо забезпечення реалізації прав інвесторів, засвідчених емітованими банками цінними паперами. До останніх відносяться виплата відсотків і дивідендів, погашення боргових цінних паперів при настанні терміну, створення умов для участі власників акцій в управлінні банком, включаючи проведення загальних зборів акціонерів,

надання інформації про діяльність банку-емітента у відповідності з чинним законодавством.

Діяльність банків як інвесторів передбачає проведення операцій з купівлі та продажу цінних паперів в свій портфель, залучення кредитів під заставу придбаних цінних паперів, операції з реалізації банком-інвестором прав, засвідчених придбаними цінними паперами (одержання відсотків, дивідендів та сум, належних у погашення цінних паперів), участь в управлінні акціонерним товариством-емітентом, участь в процедурі банкрутства в якості кредитора або акціонера, отримання належної частки майна в разі ліквідації товариства. У рамках інвестиційної діяльності банки здійснюють також операції з похідними фінансовими інструментами (ф'ючерсними і форвардними контрактами, опціонами), які поділяються на спекулятивні і хеджінгових.

На підставі ліцензії на здійснення банківських операцій банки можуть:

- а) проводити наступні операції: випуск, купівлю, продаж, облік, зберігання та інші операції з цінними паперами, що виконують функції платіжного документа, з цінними паперами, що підтверджують залучення грошових коштів у внески і на банківські рахунки, з іншими цінними паперами;
- б) здійснювати довірче управління зазначеними цінними паперами за договором з фізичними та юридичними особами.

Отже, можна зробити висновок, що цінні папери - це велика різноманітність документів для використання в господарській діяльності. Разом з тим вони об'єднуються одним загальним для них ознакою - необхідністю їх пред'явлення для реалізації вираженого в них майнового права. У сучасних умовах за допомогою державних цінних паперів проводиться грошово-кредитна політика з метою регулювання макроекономіки.

Ринок цінних паперів підпорядковується юридичним законам та економічним законам. Найважливішими з них є: ліквідність, тобто створення сприятливих умов для угод, ефективність, тобто облік і зниження витрат з купівлі-продажу, інформативність і надійність, або гарантованість.

1. Ценные бумаги: Учебник / Под ред. В.И. Коллесникова, В.С.Торкановского, - 2-е изд., перераб. и доп., - М.: Финансы и статистика, 2000. - 448 с.

2. Васюренко О.В. Банківські операції.-К.-2002.-255с

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24-26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. - Суми : Сумський державний університет, 2013. - Т. 4. - С. 304-305.